

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

INGEKOMEN - 4 AUG. 2021

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M. Groen

BEL/IOT

Telefoonnummer +31235145610

groenm@noord-holland.nl

1 | 4

Bet reft: besluit Unesco uitbreiding werelderfgoedstatus Stelling van Amsterdam met de Nieuwe Hollandse Waterlinie

- 3 AUG. 2021

Verzenddatum

Kenmerk

1681621/1681629

Geachte leden,

Uw kenmerk

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
het besluit dat het Werelderfgoedcomité heeft genomen ten aanzien van de nominatie van de Nieuwe Hollandse Waterlinie als uitbreiding van de Stelling van Amsterdam tot één werelderfgoed 'Hollandse Waterlinies'.

Inleiding

Op 4 juni 2021 bent u door middel van een Statenbrief (1644353/1644355) geïnformeerd over het advies van ICOMOS over de uitbreiding van de werelderfgoedstatus van de Stelling van Amsterdam met de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Uit het advies bleek dat de gevraagde uitbreiding inhoudelijk in aanmerking komt voor opname op de Werelderfgoedlijst maar dat er kanttekeningen zijn bij de manier waarop Nederland voorstelt de bescherming te regelen. Deze kanttekeningen waren voor ICOMOS aanleiding voor te stellen nog niet tot een directe opname op de Werelderfgoedlijst over te gaan. Op 26 juli 2021 is de nominatie besproken tijdens de bijeenkomst van het Werelderfgoedcomité. Het comité heeft tot onze vreugde besloten toch direct tot opname op de Werelderfgoedlijst over te gaan. Hieronder gaan wij nader in op het proces dat tot dit besluit heeft geleid en de voorwaarden waaronder deze opname op de lijst heeft plaatsgevonden.

Besluit Unesco

In de Statenbrief van 4 juni jongstleden hebben wij gemeld dat wij ons zouden buigen over de vragen en kanttekeningen uit het advies van ICOMOS. Na een uitgebreide bestudering heeft de Liniecommissie aan het Rijk gevraagd met het Werelderfgoedcomité in gesprek te gaan, omdat er naar haar mening binnen het kader van het nominatiedossier van 2019 voldoende aanknopingspunten in het advies waren om toch tot een inschrijving over te gaan. Ter toelichting is het goed te vermelden dat UNESCO en dus ook het Werelderfgoedcomité uitsluitend communiceert met de landen die het verdrag hebben ondertekend. Dit is ook de reden dat het nominatiedossier officieel na behandeling in de Ministerraad door het Rijk bij UNESCO is ingediend en het Rijk ook de gesprekken heeft gevoerd.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

De minister heeft dit verzoek gehonoreerd en vervolgens zijn namens haar door de Permanente Vertegenwoordiger bij UNESCO gesprekken gevoerd met de meeste van de 21 landen, die in het Werelderfgoedcomité zitting hebben. Vervolgens is maandag 26 juli het nominatiedossier en het ICOMOS-advies besproken en alles afwegende heeft het Werelderfgoedcomité besloten over te gaan tot inschrijving van de Hollandse Waterlinies in de Werelderfgoedlijst.

Wij zijn bijzonder blij met het hiermee door het Werelderfgoedcomité uitgesproken vertrouwen. Nu en in de toekomst onderhouden, beschermen en waar mogelijk versterken we dit werelderfgoed. We gaan en blijven met partners en eigenaren in gesprek om de betekenis van het Werelderfgoed nog verder onder de aandacht te brengen. Waar mogelijk en/of nodig zullen wij deze partners ook faciliteren en ondersteunen.

Zoals al eerder aangegeven is het belangrijkste aandachtspunt in het ICOMOS-advies de kanttekening bij de manier waarop in Nederland de bescherming wordt geregeld. In gesprekken van het Rijk met de leden van het Werelderfgoedcomité, die vooraf gingen aan het besluit van het comité op 25 juli, heeft het Rijk het systeem van instandhouding en ruimtelijke planvorming toegelicht. Vermeld is welke stappen zijn gemaakt sinds de provincies het dossier in 2019 heeft samengesteld. Daarnaast zijn voorstellen gedaan om de zorgen van ICOMOS over de begrenzing op te lossen. Specifiek is het systeem van de Omgevingswet in relatie tot de instandhouding van werelderfgoed benadrukt. Dit alles volgens de in het ingediende nominatiedossier omschreven kaders (dus zonder een verzwaring van de bescherming).

Daarnaast hebben wij voorgesteld op drie punten het advies van ICOMOS op te volgen:

- a. Bufferzone;
- b. Toevoeging 9 rijksmonumenten rond Utrecht;
- c. Gebied rond de Geniedijk in de Haarlemmermeer

Ad. a Bufferzone

In het in 2018 door de vier provincies vastgestelde nominatiedossier is een bufferzone (attentiezone) van 10 kilometer aan de onveilige zijde (buitenkant) van de Stelling van Amsterdam (SvA) en Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) opgenomen. UNESCO vraagt sinds een aantal jaar bij nieuwe inschrijvingen om een dergelijke zone rondom een Werelderfgoedsite op te nemen. Dit, omdat ontwikkelingen binnen deze zone effect kunnen hebben op de visuele integriteit van een werelderfgoed. De bufferzone voor de SvA en de NHW uit het nominatiedossier is een indicatieve lijn op de kaart. Hij is dus niet opgenomen in het Besluit Algemene Regels Ruimtelijke Ordening (Barro) en de provinciale omgevingsverordeningen. In de zone gelden diverse op zichzelf staande beschermingsregimes als Natuur Netwerk Nederland (NNN) en Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL), die zich richten op de instandhouding van natuur en het landschap. Er zit dus ook géén beschermingsregime vast aan deze bufferzone uit het vastgestelde nominatiedossier.

ICOMOS heeft in het advies aangegeven dat er ook voor de veilige zijde (binnenkant) van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie zo'n zone moet komen en de bufferzone aan de buitenzijde meer te variëren. Binnen de kaders van het nominatiedossier kunnen we aan dit advies van ICOMOS voldoen door aan de veilige zijde van de Hollandse Waterlinies door middel van een indicatieve lijn op de kaart een bufferzone te creëren. Voor deze zone is dezelfde benadering gebruikt als in het nominatiedossier uit 2018: bestaande provinciale verordeningen die nu al voldoende zorgen voor beschermende maatregelen. De bufferzone heeft net als aan de buitenzijde geen status en we kunnen deze zone laten samenvallen met de al bestaande (landschappelijke) beschermingsregimes NNN (Natuurnetwerk Nederland) en BPL. Er ontstaat dus geen nieuw of extra regime voor deze aangepaste bufferzone en er worden geen nieuwe gebieden begrensd. Wel wordt de bufferzone aan de onveilige zijde door het advies van ICOMOS om maatwerk toe te passen aanzienlijk kleiner. Hoewel deze bufferzones nu dus geen formele betekenis hebben, is niet uit te sluiten dat ze in de toekomst wel een grotere betekenis krijgen als kenmerk van het werelderfgoed.

Voor de goede orde: omdat het bij deze bufferzone om een lijn op de kaart gaat voor UNESCO, die geen juridische status heeft, spreken wij eigenlijk liever over attentiezone, omdat in Nederland de term bufferzone wel direct de suggestie van extra bescherming oproept. Dit is dus hier niet het geval. Maar in het internationale UNESCO spraakgebruik is de term bufferzone in de afgelopen jaren steeds meer ingeburgerd en hebben wij deze term hier overgenomen.

Ad. b Toevoeging aantal Rijksmonumenten rond Utrecht

ICOMOS stelt de site rondom Utrecht te vergroten. Dit voorstel nemen we over door een aantal Rijksmonumenten rondom de stad Utrecht, die een relatie hebben met de Hollandse Waterlinies, toe te voegen aan de site. Toevoeging vindt plaats op basis van de Rijksmonumentenstatus. Het op deze manier toevoegen van Rijksmonumenten aan de site leidt niet tot meer of extra bescherming.

Ad. c Gebied rond de Geniedijk in de Haarlemmermeer

In het nominatiedossier zijn zeven kleine grenswijzigingen opgenomen in de Stelling van Amsterdam. ICOMOS adviseert met zes ervan akkoord te gaan en één niet. Deze laatste betreft het gebied rond de Geniedijk in de Haarlemmermeer. Wij nemen dit advies over en onderzoeken met het Rijk hoe we dit gebied in de site kunnen houden waarbij al geplande ontwikkelingen doorgang kunnen vinden.

De aanvullingen op het nominatiedossier worden in de komende periode in overleg met de betrokken partners nader uitgewerkt en hierover zal in december 2022 aan het Werelderfgoedcomité worden gerapporteerd.

Tot slot

Zoals gemeld in onze brief van 4 juni 2021 informeren wij u nader over dit dossier tijdens de technische briefing over de Stelling van Amsterdam in de commissievergadering Economie, Financiën en Bestuur van 6 september 2021.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv=

H.R. SCHAARTMAAT
provinciesecretaris

EP Stigter

E.P. STIGTER
voorzitter

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast